

Biblioteksplan

KOMMUNFULLMÄKTIGE

BIBLIOTEKSPLAN FÖR SALA KOMMUN 2019–2022

FÖRORD

Sala kommun har en biblioteksverksamhet med bredd och utvecklingspotential. I planen som omfattar såväl folk- som skolbibliotek ger vi en beskrivning av biblioteken i Sala kommun och de inriktningsmål vi ser för våra verksamheter.

Målet är att vi utifrån verksamhetsperspektiv ska kunna använda biblioteksplanen som ett mätbart och uppföljningsbart handlingsdokument som underlättar färdriktning och beslutsvägar för såväl medarbetare och användare men även politiker.

Till vår hjälp finns olika vägledare och språngbrädor:

- Bibliotekslagen SFS2013:801
Bibliotekslagen är en ramlag som anger övergripande principer och riktlinjer för offentligt finansierad biblioteksverksamhet.
- Skollagen, läroplanen lgr11
- Nationell biblioteksstrategi.
Ett arbete som leds av Kungliga biblioteket. Det arbetet har lett fram till ett flertal rapporter och i maj 2018 kom deras utkast "Från ord till handling på väg mot en nationell biblioteksstrategi". Rapporten skall nu ut på remiss innan en slutgiltig strategi presenteras.
- Sala kommuns övergripande mål.

Kungliga biblioteket (KB) har ett nationellt ansvar för biblioteksfrågor. Som nationell myndighet har de i uppdrag - i samverkan med de regionala biblioteksverksamheterna - att följa upp kommunernas biblioteksplaner och hur de används. Biblioteksplanen skall vara ett politiskt antaget dokument och skall vara en kommunal angelägenhet.

INNEHÅLL

1	STATISTIK FÖR SALA KOMMUN OCH FÖRUTSÄTTNINGAR	7
1.1	Nuläge för biblioteksverksamhet i Sala	7
1.2	Ansvar och samverkan mellan de olika biblioteksformerna i kommunen	8
2	SJU MÅLFORMULERINGAR FÖR FOLKBIBLIOTEKET	9
2.1	Demokratiuppdraget	9
2.1.1	<i>Inriktningsmål</i>	10
2.2	Media	10
2.2.1	<i>Inriktningsmål</i>	10
2.3	Information och lärande	11
2.3.1	<i>Inriktningsmål</i>	11
2.4	Läsfrämjande	11
2.4.1	<i>Inriktningsmål</i>	12
2.5	Barn och ungdomar	12
2.5.1	<i>Inriktningsmål</i>	13
2.6	Mångspråk	13
2.6.1	<i>Inriktningsmål</i>	13
2.7	Tillgänglighet	14
2.7.1	<i>Inriktningsmål</i>	14
3	SKOLBIBLIOTEKETS UPPDRAG	15
3.1	Läroplanen	15
3.1.1	<i>Kunskaper</i>	15
3.1.2	<i>Rektorns ansvar</i>	15
3.1.3	<i>Skolinspektionen</i>	15
4	FYRA MÅLFORMULERINGAR FÖR SKOLAN	17
4.1	Nyttjande	17
4.2	Språkutvecklande	18
4.2.1	<i>Inriktningsmål</i>	18
4.3	Medie- och informationskompetens	18
4.3.1	<i>Inriktningsmål</i>	19
4.4	Samverkan	19
4.4.1	<i>Inriktningsmål</i>	19

1 STATISTIK FÖR SALA KOMMUN OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

I Västmanland finns 10 kommuner och Sala är till ytan den största. Befolkningsmässigt hamnar vi på plats tre i länet då Västerås och Köping är större. Statistik kan säga något om de behov en kommun har och ge en fingervisning om hur prioriteringar skall göras inom en verksamhet. Vi ser en viss ökning av befolkningsunderlaget de senaste åren och framöver beräknas just grupperna av barn och äldre öka mest. Idag utgör andelen barn ungdomar 0-15 år 18 procent. Andelen 65 år eller äldre är 24 procent vilket är högre än riksgenomsnittet. Av kommuninvånarna har 28 procent en eftergymnasial utbildning jämfört med rikets 41 procent.

Av de som förvärvsarbetar arbetar de flesta inom vård och omsorg. Medelinkomsten samt medianinkomsten är lägre än övriga länets kommuner och även jämfört med rikets. (Sala kommunfakta 2018, befolkningsstatistik SCB).

Sala kommun har tre övergripande mål för kommunal verksamhet:

- 1 Perspektiv hållbart samhälle,
- 2 Perspektiv medborgare och
- 3 Perspektiv medarbetare.

1.1 Nuläge för biblioteksverksamhet i Sala

I Sala finns folkbiblioteksverksamhet bestående av huvudbibliotek och för närvarande två filialer som ligger i skolan.

I Ransta öppnar ett nytt bibliotek med planerad start 2018/2019 i anslutning till den nya idrottshall som öppnar.

I kommunen har vi även en mobil biblioteksverksamhet med en bokbuss som framförallt kör på landsbygden. Bokbussen har även en verksamhet riktad mot skolor.

Biblioteksverksamheten omfattar även uppsökande verksamhet s.k. "Boken kommer" där böcker levereras hem till personer i eget boende som inte har möjlighet att ta sig till något bibliotek.

Vi bedriver även på uppdrag av Kriminalvården biblioteksverksamhet på Salbergaanstalten.

Det finns 13 grundskoleenheter utspridda över kommunen, samt 2 gymnasieenheter. Totalt finns ca 3 500 elever i dessa organisationer. Skolbiblioteksverksamheten för grundskolan har under 2018 varit föremål för en

utredning och kommer att förändra arbetssätt och organisation from hösten 2018.

I kommunen finns ett bibliotek på Tärna folkhögskola som drivs av Västmanlands läns landsting och alltså ligger utanför kommunens regi.

1.2 Ansvar och samverkan mellan de olika biblioteksformerna i kommunen

Barn och utbildning ansvarar för biblioteksverksamhet i grundskola och gymnasium.

Kultur- och fritidskontoret ansvarar för folkbiblioteken, den mobila verksamheten samt Salberga som drivs genom avtal med kriminalvården.

Sala stadsbibliotek och Barn och utbildning har för närvarande ett avtal om bokbuss till 7 skolor och förskolor. Vi delar även vissa kostnader för databaser och bibliotekssystem.

Vi har tillsammans arbetat med biblioteksplanens struktur och upplägg men skolans och folkbibliotekets målformuleringar är skrivna och behandlade inom respektive kontor. Biblioteksformerna skiljer sig åt då skolans biblioteksverksamhet är för internt bruk och folkbiblioteket har en öppen offentlig verksamhet för alla att ta del av. Målgruppen Barn och Unga är dock gemensamt och vi jobbar med olika förutsättningar för att stärka deras behov utifrån biblioteksperspektiv.

Vi ser ett ömsesidigt behov av samverkan med varandra och även med det samhälle vi verkar i. En god lokal förankring är en framgångsfaktor och även en nödvändighet för att stärka verksamhetens kvalitet. Vi tror det bidrar till att förbättra tillgängligheten och ökar våra möjligheter att nå fler. Samverkan och samarbete på lika villkor främjar våra möjligheter att utvecklas. Vi ser gärna en samverkan med till exempel andra kommunala förvaltningar, studieförbund, föreningar samt andra aktörer och professioner.

Sedan 2015 pågår en uppbyggnad av en regional bibliotekssamverkan mellan länets folkbibliotek. Syftet är att förbättra tillgänglighet och nyttjande av resurser. Vi hoppas samtidigt att det ska ge oss större nätverk, en tydligare profil ut mot allmänhet och överhuvudtaget synliggöra den biblioteksverksamhet som drivs.

2 SJU MÅLFORMULERINGAR FÖR FOLKBIBLIOTEKET

- 1 Demokratiuppdraget
- 2 Media
- 3 Information och lärande
- 4 Läsförfrämjande
- 5 Barn och ungdomar
- 6 Mångspråk
- 7 Tillgänglighet

2.1 Demokratiuppdraget

I bibliotekslagen 2§ står

"Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning".

Det är en formulering som vittnar om det stora förtroende bibliotek antas ha och som tydligt anger ett syfte för bibliotekens inriktning och verksamhet.

Vi har en väl fungerande verksamhet och vi står inför utmaningar de kommande åren. Människors behov av bibliotek förändras över tid och den digitala världen är delvis en utmaning men ger även en utvecklingspotential. I en snabbt föränderlig omvärld vill vi aktivt skapa goda förutsättningar för förändring och förankring av biblioteksverksamheten och vårt arbete gentemot de som använder sig av våra tjänster.

Vi vill förtydliga vårt förhållningssätt till uppdraget under de kommande åren. Demokratins grund baserar delvis på att människor skall ha fri tillgång till information och möjlighet att skaffa kunskap och bilda sig en egen uppfattning. Idag pratar vi om att Internet skapar "Eko-kammare", åsiktskorridorer eller filterbubblor vilket kan påverka och försvåra människors val. Vi menar att bibliotekets funktion är ett alternativ och komplement för kunskapsinhämtning och fri opinionsbildning.

Vi ser ett utökad behov av uppsökande verksamhet då biblioteket behöver finnas även utanför det fysiska rummet för att nå fler och andra än de som kommer till oss. Vi behöver gå utanför rummet för att nå t.ex. biblioteksovana grupper.

Vi vill att biblioteket ska vara den nödvändiga arenan för möten, kunskap och kultur i demokratins tjänst som varje kommun behöver.

2.1.1 INRIKTNINGMÅL

- Det fysiska rummet skall vara en attraktiv plats för informella möten och en arena för programverksamhet. Det fysiska rummet skall uppfattas som en trygg och säker plats för alla
- Vi ska utvidga vår utåtriktade verksamhet primärt för att nå fler barn
- Vi ska rikta vår mobila verksamhet i Sala stad mot vissa bostadsområden
- Öka tillgängligheten med mer öppet på den nya filialen i Ransta
- Vi vill genom ovanstående åtgärder öka antalet aktiva låntagare med 10 %

2.2 Media

§9

På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

En viktig del av vårt arbete är att tillhandahålla ett bra utbud av tidningar, tidskrifter, böcker i olika format (elektroniska och tryckta) och andra typer av media som ljud och bild. Vårt utbud skall vara attraktivt och välskött och erbjuda såväl det nya som det äldre materialet. Det vi inte själva kan tillhandahålla lånar vi in i möjligaste mån.

Vid inköp skall extra hänsyn tas till de prioriterade grupper som bibliotekslagen anger: barn och unga, personer med annat modersmål än svenska, nationella minoritetsspråk och personer med funktionsnedsättning. Vi ska tillhandahålla digitala medier

Den regionala bibliotekssamverkan kommer att öka medieflödet och tillgängligheten för länens invånare. Det ställer samtidigt ökade krav på uppföljning och välfungerande inköpsrutiner.

2.2.1 INRIKTNINGMÅL

- Media skall vid inköp bedömas utifrån allsidighet och kvalitet vilket betonas i bibliotekslagen
- Vi arbetar medvetet och aktivt med exponering och presentationer av vårt bestånd
- Beståndet ska vara aktuellt och välskött utifrån aktuell medieplan och gallras kontinuerligt

- Beståndet är delvis efterfrågestyrt men hänsyn tas till kriterier som mångfald, mångsidighet, behov, bredd och balans
- Vi eftersträvar större tillgång till digitala tjänster

2.3 Information och lärande

§7

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Behoven av kunskap skiftar över tid, liksom förutsättningarna för individers utvecklingsbehov. Den digitala utvecklingen med nya funktioner är idag självklar men kräver mer av individen. Vi ser ett ständigt behov av att underlätta för individer som av olika skäl har svårt att hantera basala digitala tjänster. Biblioteket kan bidra till att minska ett digitalt utanförskap genom personlig digital vägledning och handledning.

Nutidens snabba medieflöden kan bidra till isolering av åsikter och för att ge människor en chans att hitta kompletterande information är det viktigt att biblioteken kan tillhandahålla fakta och kunskap om hur man skall värdera den.

Vi vill även uppmuntra och stödja de som fortbildar sig eller studerar genom att erbjuda bra förutsättningar för självstudier.

2.3.1 INRIKTNINGSMÅL

- Vi skapar bättre rumsliga förutsättningar för enskilda studier och gruppaktiviteter i biblioteksrummet.
- Vi ger goda förutsättningar för personer att få hjälp till självhjälp avseende administrativa ärenden som kopiering, scanning, utskrifter och annan samhällsservice.
- Vi ger digital handledning kontinuerligt
- Vi har intern fortbildning för personal inom det digitala området
- Vi arbetar för att vara en motvikt mot ensidiga algoritmer och faktaresistens genom exponeringar, handledning och programpunkter

2.4 Läsfrämjande

§7

Folkbiblioteken skall särskilt främja läsning och tillgång till litteratur

Att läsa och förstå text är en grundläggande färdighet för en person som vill vara en aktiv del av samhället. Läsning ger en möjlighet att utveckla ordförrådet och skapa ett rikare och mer varierat språk. Språket är betydelsefullt för en människas utveckling och delaktighet och kan vara avgörande för en persons livsval.

Att arbeta med läsfrämjande arbete på ett folkbibliotek innebär att stödja och uppmuntra individers frivilliga vilja och lust att läsa. På biblioteket har du möjlighet att hitta såväl fakta som romaner på olika språk och i olika format. Vårt läsfrämjande arbete riktar sig mot alla åldrar men med en betoning på barn och ungas utveckling.

2.4.1 INRIKTNINGSMÅL

- Vi har en läsfrämjande plan för att förtydliga vårt arbete med att stimulera, uppmuntra, engagera och nå så brett och djupt som möjligt (se bilaga)
- Biblioteken har ett utbud av litteratur som lockar och uppfattas som adekvat och aktuellt och speglar såväl samtid som dåtid.
- Vi erbjuder olika läsformat som ljud och Daisyskivor
- Vi erbjuder digitala tjänster för läsning
- Vi har programaktiviteter som främjar läsning i form av läsecirklar, boktips och författarträffar
- Vi främjar personalens kompetens genom fortbildning, lästid, litteraturprat

2.5 Barn och ungdomar

8 §

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar

Barn och ungdomar ska uppfatta att bibliotekets resurser finns för dem. Vi vill stimulera till berättande och läsning och arbeta för att uppmuntra barns nyfikenhet och intressen.

Det är betydelsefullt att barn så tidigt som möjligt får möta biblioteket och vi har därför ett nära samarbete med BVC, barnomsorg och föräldrar. Biblioteket skall med ett attraktivt och anpassat medieutbud utveckla barns läslust. Biblioteket ska vara en fristad och mötesplats. Barn med behov av stöd för sin läsning ska möta ett varierat bestånd som är lättillgängligt och attraktivt.

Vi ska oberoende av familjekonstellationer, språk, kultur, kön eller religion möta barn och föräldrar utifrån deras behov av biblioteket. I vårt arbete ska vi vara lyhörda för barn och ungdomars egna önskemål och bejaka initiativ som kommer från dem. Med ett attraktivt biblioteksrum kan vi stimulera till läsning, möten och självstudier. Vi kan även öka våra besök bland föräldrar och små barn genom att erbjuda Sago- sångstunder, boktips, teaterföreställningar.

2.5.1 INRIKTNINGSMÅL

- Barn och ungdomar ska på Sala stadsbibliotek mötas med respekt och intresse.
- Genom förbättrat samarbete med skolan skall alla barn i grundskolan komma i kontakt med stadsbiblioteket på olika sätt.
- Vi ska öka antalet programaktiviteter med 10 %. Programaktiviteterna är anpassade för olika åldersgrupper där kreativitet och lässtimulans ligger till grund.
- Genom uppsökande verksamhet på förskolor och i olika bostadsområden ska vi öka antalet besök och lån av barnmedia till 48 %

2.6 Mångspråk

5§

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska

Dagens samhälle präglas av en stor kulturell och språklig mångfald och det ska speglas i bibliotekets bestånd och arbete. Vi vill underlätta för människor att få tillgång till språket genom ett anpassat utbud. Vi erbjuder litteratur på lättläst svenska och annat anpassat material som främjar språkträning och integration. Vi har även ett urval litteratur på olika språk för invandrare och fjärrlånar eller kompletteringsköper vid behov det som efterfrågas

De nationella minoritetsspråken är finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch och finns representerade och kan vid efterfrågan lånas in.

2.6.1 INRIKTNINGSMÅL

- Vi erbjuder fjärrlån som komplement till vårt mindre urval titlar på minoritetsspråk och övriga språk
- Vi uppmärksammar olika högtider och dagar där vi genom exponering och skyltning visar på den språkliga mångfalden

- Vi har visningar för grupper från SFI och jobbar i dialog med anordnaren för att anpassa och förbättra tillfällena
- Vi har ett uppsökande arbete för att nå barnfamiljer med invandrabakgrund.
- Vi är uppmärksamma på vilka språk som talas inom kommunen och samverkar med Integrationsenheten och andra som kommer i kontakt med målgruppen
- Vi prövar att utveckla läsecirklar på lätt svenska

2.7 Tillgänglighet

4 §

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information

Tillgänglighet till medier och till lokaler är ett övergripande mål som berör alla målformuleringar: demokrati, media, information och lärande, läsfrämjande, barn och ungdomar, mångspråk. Lokalerna skall vara tillgängliga för de med funktionshinder.

Kompletterande medier skall finnas tillgängligt för personer med någon form av läsnedsättning.

Vi arbetar med Legimus, nedladdningar, boken kommer verksamhet och vår äppelhylla där t.ex. ett urval av t.ex. taktila böcker finns representerat.

2.7.1 INRIKTNINGSMÅL

- Våra lokaler och evenemang skall vara tillgängliga för alla
- Kompletterande medier skall finnas tillgängliga för personer med läsnedsättning

3 SKOLBIBLIOTEKETS UPPDRAG

Skolbiblioteksverksamheten har till uppgift att stödja elevernas måluppfyllelse enligt biblioteks- och skollag och de olika skolformernas läroplaner. Ny lagstiftning och nya förordningar innebär att skolbiblioteket skall vara interagerande, digitalt och pedagogisk inriktad verksamhet med ett nära samarbete med pedagoger och elever.

3.1 Läroplanen

I läroplanens (lgr11) övergripande mål och riktlinjer står bland annat:

3.1.1 KUNSKAPER

Mål:

"skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången skolgång kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande

3.1.2 REKTORNS ANSVAR

Att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever själva ska kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd samt får tillgång till och förutsättningar att använda, läromedel av god kvalitet och andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg.

Att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter, och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen,

3.1.3 SKOLINSPEKTIONEN

"Att bemannande skolbibliotek, som samspelar nära med ämnesundervisning, har kvalificerad bibliotekarie, ett brett och varierat utbud av böcker och medier, samt ett fungerande samarbete mellan skolbibliotekarien och pedagoger bidrar till måluppfyllelse.

*Särskilt för elever som har behov av stödinsatser”
(ur: Skolinspektionens rapport om skolbibliotek, 2017, s 4)*

Skolbiblioteken har ett tydligt pedagogiskt uppdrag och ska vara en integrerad del i skolans arbete. Verksamheten står på tre ben:

- Språkfrämjande arbete
- Medie- och informationskompetens
- Samverkan

4 FYRA MÅLFORMULERINGAR FÖR SKOLAN

För att rikta och stödja verksamheten mot dessa fokusområden har följande fyra målformuleringar arbetats fram.

- 1 **Nyttjande**
- 2 **Språkutvecklande**
- 3 **Medie- och informationskompetens**
- 4 **Samverkan**

4.1 Nyttjande

Skollagen 2011 (kap 1 § 36):

”Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.”

Skolinspektionens krav för att ”tillgång till skolbibliotek uppfylls”:

- Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
- Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
- Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Närvaron av skolbiblioteksverksamheten ska bli tydligare på alla kommunens enheter. Skolbiblioteken är en fysisk lokal, ett digitalt biblioteksrum och en pedagogisk funktion.

Det fysiska rummet ska bidra till måluppfyllelse genom vara en trygg, attraktiv och anpassad plats, där läslust stimuleras, formella och informella möten kan hållas. Skolbiblioteken ska vara ett nav i den digitala pedagogiska verksamheten. Elever och pedagoger ska ha tillgång till ett vidgat skolbibliotek med ordnade digitala lär-resurser, lär-verktyg, hjälpmedel och stöd och vägledning till att använda dem.

Biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av

information. Dessutom ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på (Bibliotekslagen § 4-5)

4.2 Språkutvecklande

Skolbiblioteken ska bidra till att eleverna främjar sin språkutveckling i alla skolans ämnen. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade med varandra. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga, stärka sin självförtroende och läsaridentitet. Skolbiblioteken ska vid sitt planerande av verksamhet utgå från olika sätt att lära, olika sätt att bearbeta information med ett fokus på utveckling av språket utifrån olika medier och arbetsmetoder.

För att stödja det språkutvecklande arbetet har kommunens skolbibliotek ett uppdrag att stärka och utveckla arbetet med läsfrämjande arbete. Det kan handla om både generella och riktade satsningar mot olika elevgrupper eller individer. Skolbiblioteken erbjuder en mångfald av medier för alla åldrar och utifrån olika behov, både analogt och digitalt.

För att öka likvärdigheten kring medier ska skolbiblioteksverksamheten fortsätta att utveckla och förnya enheternas bestånd.

4.2.1 INRIKTNINGSMÅL

- Göra en verksamhetsplan för språkfrämjande arbete.
- Tillse att det finns en budget för medieinköp som främjar likvärdigheten mellan enheterna.
- Att rutiner skapas för samplanering mellan skolbibliotekspersonal kring inköp och gallring av medier till enheterna.
- Att enheterna har tillgång till, nyttjar och utvecklar en gemensam bokpool.
- Att samverkan finns mellan skolbibliotek och stadsbibliotek kring exempelvis läsfrämjande insatser.

4.3 Medie- och informationskompetens

Skolbiblioteket har i uppdrag att stödja skolverksamheten kring informations- och mediekompetens. I alla skolformers läroplaner kan man läsa om vikten att kunna orientera, finna, tillägna sig och använda ny kunskap. Eleverna skall också ha en förmåga att tänka kritiskt, granska information och inse konsekvenser av olika alternativ. Ett viktigt uppdrag för skolbiblioteken är att utveckla elevernas

källkritiska förmåga och digitala kompetens. Den digitala utvecklingen och inriktning mot entreprenöriellt lärande innebär att elever ska vara både konsumenter och producenter av digitalt innehåll. Skolbiblioteken ska ha adekvata och behovsstyrda resurser, både i form av teknik och kunskap.

4.3.1 INRIKTNINGSMÅL

- Arbeta fram en verksamhetsplan för medie- och informationsarbete.
- Översyn av den tekniska utrustningen så att den behovsanpassas till den undervisning som bedrivs.
- Kartlägga, planera och genomföra kompetensutvecklingsinsatser hos skolbibliotekspersonal.

4.4 Samverkan

Skolan är en samverkansarena där goda förutsättningar för lärande skapas av alla aktörer. För att utveckla en verksamhet mot de nationella målen är pedagogisk ledning, medarbetarnas professionella ansvar förutsättningar för att verksamheten utvecklas kvalitativt. Det kräver att verksamheten prövas, resultat följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

För att både stödja och utveckla arbetet i klassrummet och andra lärmiljöer krävs ett kollegialt lärande mellan dessa aktörer. Samverkan är nödvändig på olika nivåer. Det gäller både i skolbiblioteksgruppen, mellan skolbibliotek och pedagoger och elever, samt rektorer. Dessutom är samverkan viktigt med det omgivande samhället exempelvis stadsbibliotek, föreningar och företag.

4.4.1 INRIKTNINGSMÅL

- Skapa rutiner och plattform för att delta i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Skolbiblioteksorganisationen tillsammans med verksamhetsanknutna IT-pedagoger samlas centralt som ett arbetslag.
- Skapa rutiner för samverkan mellan skolbibliotek, pedagoger, speciallärare och modersmåls lärare exempelvis genom att delta vid arbetslagsträffar.
- Utvärdera och planera tillsammans med stadsbiblioteket resursen bokbussen.
- Att skapa en informationskanal från skolbibliotek till pedagoger, elever och föräldrar

Biblioteksplan
Kommunfullmäktige

ANTAGEN § x | xxxx-xx-xx | DIARIENUMMER 20xx/xxx | REVIDERAD § x | xxxx-xx-xx | DIARIENUMMER 20xx/xxx
SALA KOMMUN

Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

Läsfrämjande plan Sala stadsbibliotek

Bibliotekslagen 7§

”Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur”

Vi arbetar medvetet med olika målgrupper och olika metoder för att vara goda läsambassadörer.

Vi arbetar med läsfrämjande på olika plan: de rumsliga aspekterna med skyltning exponering läsmiljöer, det fysiska beståndet, personalens kompetens, program & event

Vår verksamhet skall vara aktuell relevant och attraktiv. Vi ska erbjuda en stimulerande miljö och arbeta medvetet med omvärldsbevakning, exponering, förmedling och inköp

Vi har en betoning på prioriterade grupper: Barn- och unga, mångspråk och tillgänglighet

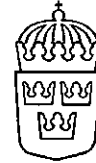
Kommunstyrelsens förvaltning

MÅLGRUPP	UTVECKLINGSMÅL	AKTIVITET
Personal	Personal skall känna sig säkra i sin roll som litteraturförmedlare och ha möjlighet att utveckla sin kompetens enskilt och tillsammans med arbetsgruppen för att ge bästa möjliga bemötande i vårt arbete	<ul style="list-style-type: none"> • Lästid under arbetstid beroende på uppgift • "Personalen läser" träffar • strukturerad omvärldsbevakning
Barn: bebisar	Alla vuxna i barns närhet uppmuntras till läsning och språklekar med små barn. Vår ambition är att alla småbarnsföräldrar skall hitta biblioteket och känna till betydelsen av läsning för små barn.	<ul style="list-style-type: none"> • Kontakt med BVC och Öppna förskolan • Stimulera till sång, rim och ramsor genom lek på bibliotek tex babyrytmik • Alla nyfödda får via BVC en bok från biblioteket (regional satsning)
Barn upp till 5 år	Vi arbetar aktivt med förskolan för att nå föräldrar och barn. Vi arbetar för att biblioteket skall vara attraktivt att besöka och arbetar uppsökande för att nå grupper som är ovana att använda sig av bibliotek.	<ul style="list-style-type: none"> • Bokkassar för hemlån i kapprum • Alla barn i fsk klass skall ha besökt biblioteket • Lånekort är möjligt att få från 5 år • Inbjuda till bibliotekets program för målgruppen tex teater, sång, bokprat • Erbjud föräldrar boksack och bokprat • Uppsökande verksamhet med bokbuss
Barn 6-9 år Barn år 9-12	Barn skall ges möjlighet att upptäcka och utveckla sitt intresse för berättelser och kunskapsinhämtning på egen hand. Stor hänsyn skall tas till egen drivkraft och vilja och vi ska med lyhördhet möta det. Programaktiviteter erbjuds målgruppen på lördagar, lov och vid andra lämpliga tillfällen under terminen	<ul style="list-style-type: none"> • Barn i år 3 (bokbussen) erbjuds bokprat under ht • Designade boktips • Programaktiviteter på lördagar och lov • Läsecirkel, Skrivarcirkel, Biblioteksklubb eller annan lämplig programverksamhet med litteratur som tema varje termin

Kommunstyrelsens förvaltning

		<ul style="list-style-type: none"> • Barn i år 5 på grundskolan erbjuds bokprat och besök under vt • Sommarlovsboken med läsförfrämjande aktivitet mot sommarlovslediga
Tonår, unga vuxna	<p>Vi vill erbjuda en miljö där det finns utrymme för läsning och studier.</p> <p>Vi vill att målgruppen kommer till biblioteket och att de fortsätter vara användare som vuxna.</p> <p>Vi tror på att uppmuntra egna initiativ från målgruppen och stödja deras idéer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bra exponeringar med intressanta boktips • Samverka med Lokal 17 och i samverkan erbjuda passande program • Olika former av cirklar, tex skrivarcirkel • Arbeta med och kring ungdomars egna idéer • Av vår verksamhet
Vuxenaktiviteter	<p>Vi vill stimulera till läsning och verka för att bredda intresset för litteratur. Läsning är en kulturyttring som kan bidra till utveckling och stimulans. Varje vuxen skall ses som en läsande förebild för barn/barnbarn/grannungar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Exponeringar • Läsecirklar • Författarträffar • Inspirationskvällar
Tillgängliga medier	<p>Alla har rätt att läsa. Vi har en personlig service till dem som har behov av anpassade medier eller speciell service.</p> <p>Vi tar hänsyn till språklig förmåga och kapacitet i alla åldersgrupper. Viktigt är mångspråksperspektivet och kan erbjuda litteratur på de språk som efterfrågas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Talboksservice och Legimus visningar • Riktade aktiviteter kring Dyslexiveckan • ”Boken kommer” service

Svensk författningssamling

Bibliotekslag;

utfärdad den 31 oktober 2013.

SFS 2013:801

Utkom från trycket
den 12 november 2013

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. låncentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För låncentraler ansvarar staten.

¹ Prop. 2012/13:147, bet. 2013/14:KrU2, rskr. 2013/14:26.

6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

SFS 2013:801

11 § Varje landsting och de kommuner som inte ingår i ett landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014, då bibliotekslagen (1996:1596) ska upphöra att gälla.

SFS 2013:801

På regeringens vägnar

FREDRIK REINFELDT

BEATRICE ASK
(Kulturdepartementet)